

را آنها بردند. بالنسبه خیلی اسب دوانی منظم خوبی بود. چند نفر زن هم برای تماشا آمده بودند. دو سه چابک سوار هم زمین خوردند ولی جای آنها عیب نکرد. بعد نشستیم به درشکه آمدیم شهر. نماز خواندم مشغول روزنامه نوشتن شدم. بعد قدری مشق فارسی نمودم. خواستم بخوابم میرزا احمد خان پسر اتابک اعظم آمدند، مشغول تخته بازی گردیدم. هر چه شاهی سفید داشت بردم. بعد منصورالحکماء آمد، نبض مرا گرفت، گفت: احوالتان هیچ عیب ندارد، باید یک مسهل بخورید. سیف السلطان با نایب، برادرش، آمدند. فنگراف هم با خودشان آوردند که امشب غلامحسین خان درویش و آقا جان می آیند که لوله بگیریم^۱. بعد مدیر آمد قدری درس خواندم. او رفت، درویش و آقا جان آمدند، چند لوله هم گرفتند و سیف السلطان و برادرش رفتند. پس از آن، با غلامحسین خان و آقا جان رفتیم اندرون. تا ساعت هفت و هشت نشسته بودیم.

دوشنبه سلخ شهر ذی حجه الحرام ۱۳۲۰

صبح از خواب برخاستم، رفتم حمام، بیرون آمدم. امین خاقان بود. بعد حاجی، همراه یک نفر قومی آمد که اسمش لسان التولیه است. پس از آن ظهیر السلطان و ظهیر حضور و آجودانباشی آمدند. ظهیر السلطان و ظهیر حضور را بردم اندرون، به تبریک عید. مدتی پیانو زدم، دیدم شمس الملک همراه ادیب السادات آمدند. بعد معتضد السلطنه آمد. چند دانه عکس، همراه شمس الملک، توی ایوان انداختم. آنها یکی یکی رفتند. رفتم میان ایوان. شب اول ماه است. ماه را دیدم، رفتیم اطاق، قدری درس خواندم.

۱- لوله گرفتن: فونوگراف دستگاهی بود که اصوات را بر روی استوانه ضبط و سپس بازگو می کرده است. ضبط اصوات را لوله گرفتن می گفتند.

عبداللہ شاہ قاجار

عکاسی محصور

مظفرالدین شاہ قاجار

عناوین مهمہ روزنامہ خاطرات غلامعلی خان

عزیز السلطان

« ملیجک ثانی »

۱۳۲۱ ہجری قمری

سنہ یکہزار و سیصد و بیست و یک

ہجری قمری

غلامعلی خان عزیز السلطان (ملیجک ثانی)

رفتم منزل خان معیرالممالک، رفتم عکاسخانه حشمت الممالک
قدری کار کردم، تا خان بیرون تشریف آوردند.

پنجشنبه ۳ محرم الحرام ۱۳۲۱

□□□

با اعتصام السلطنه «لیس» بازی کردیم، از آنجا آمدیم منزل نوش آفرین
خانم که ملقب به حاجیه مطبوع الدوله است.

پنجشنبه ۳ محرم الحرام ۱۳۲۱

□□□

علی میرزای پهلوان که سابق پیش من بود، اینجا دیده شد:

شنبه ۵ محرم الحرام ۱۳۲۱

□□□

رفتیم منزل عضدالملک پای روضه، پسر آقا سید ابوطالب بالای منبر
بود.

یکشنبه ۶ محرم الحرام ۱۳۲۱

□□□

سوار شدم رفتم تعزیه عین الدوله، تعزیه هم شهادت علی اکبر بود،
خوب خواندند.

چهارشنبه ۹ محرم الحرام ۱۳۲۱

□□□

رفتیم خانه مجدالدوله، مجلس روضه بود خیلی خوب مجلس
بی ریایی بود، آقا سید باقر فخر، روضه خواند و ختم کرد.

چهارشنبه ۹ محرم الحرام ۱۳۲۱

□□□

رفتیم چهل و یک منبر که اسامی آنها از قرار ثبت برداشتن حسن خان نوشته شد. رفتیم شمع روشن کردیم.

چهارشنبه ۹ محرم الحرام ۱۳۲۱

روز آخر روضه خوانی امیربهادر جنگ است، دسته جات قمه زن متعدد در راه دیده شدند که می رفتند منزل امیر، تماشاچی از مسلمان و ارمنی هم بسیار بودند، تجملات و تشریفات روضه امیر خیلی مفصل است.

پنجشنبه ۱۰ محرم الحرام ۱۳۲۱

سوار شدم رفتم نزل معیرالممالک، رشید خان شعبده باز که از رعایای عثمانی است، او را هم آنجا دیدم.

جمعه ۱۱ محرم الحرام ۱۳۲۱

ساعت شش و چیزی از شب گذشته ماء گرفته بود، تمام قرص منخسف شده بود.

یکشنبه ۱۳ محرم الحرام ۱۳۲۱

جلوی چادرمان نشستیم، به حالت قمار بعضی نشسته و بعضی ایستاده، عکس انداختیم.

چهارشنبه ۱۶ محرم الحرام ۱۳۲۱

با حاجی آفاخان کشتی گرفتیم. زمین قشنگی زدیم او را.

چهارشنبه ۱۶ محرم الحرام ۱۳۲۱

یک خرچنگ «چشمت» پیدا کرد پایش را نخ بست انداخت گردن
امین الاطباء.

جمعه ۱۸ محرم الحرام ۱۳۲۱

میرزا حبیب‌الله ستور می‌زد، پسر ماشاء‌الله خان آرگ، حسن خان تار،
امین الاطباء ضرب.

جمعه ۱۸ محرم الحرام ۱۳۲۱

با اعتمادالسلطنه رفتیم کارخانه قندسازی گردش، خیلی افسوس
خوردیم که کارخانه به این خوبی چرا باید بخواهد، وقتی کاری می‌کرد، آمدیم
اینجا دیده بودیم ششصد چراغ الکتریک می‌سوخت، حالا تمام خوابیده و
زنگ‌زده است.

شنبه ۱۹ محرم الحرام ۱۳۲۱

حکیم الممالک که ملقب به والی بود، در قم مرحوم گردیده است.

دوشنبه ۲۱ محرم الحرام ۱۳۲۱

احمدخان سمسار آمد، اعلان آورده بود که روز شنبه بیست و ششم
(در) خیابان علاءالدوله منزل «مسیویا» اسباب حراج می‌کنند.

سه شنبه ۲۲ محرم الحرام ۱۳۲۱

درشگه خواستم که بروم دیدن بعضی آرامنه، چون عید آنهاست.

پنجشنبه ۲۴ محرم الحرام ۱۳۲۱

رفتم بازدید کلنل (قزاق) منزلش نبود.

پنجشنبه ۲۴ محرم الحرام ۱۳۲۱

□□□

رفتم منزل تاجر باشی روس که آقا سید اسم اوست.

پنجشنبه ۲۴ محرم الحرام ۱۳۲۱

□□□

فروغ السلطنه عیال مجدالدوله، امروز صبح مرحوم شده است.

پنجشنبه ۲۴ محرم الحرام ۱۳۲۱

□□□

غلامرضا خان سرتیپ آمد. پیش او مشق پیانو نمودم.

جمعه ۲۵ محرم الحرام ۱۳۲۱

□□□

درشگه خواستم رفتیم منزل وزیر همایون، غروب بود، آمدیم بیرون از بازار در کمال مشقت، زیاد مضطرب بودیم که طاق به سرمان خراب نشود.

سه شنبه ۲۹ محرم الحرام ۱۳۲۱

□□□

حسنعلی خان پسر رکن السلطنه، دیروز طپانچه زده است، خودش به سینه خودش،

چهارشنبه ۱ صفرالمظفر ۱۳۲۱

□□□

دختر شاه شهید «فروغ السلطنه» را که تازگی مرحوم شده است، آورده‌اند در مقبره شماه شهید سمت حرم دفن نموده‌اند.

چهارشنبه ۱ صفرالمظفر ۱۳۲۱

□□□

بر حسب دعوت آقای نایب‌السلطنه چون شب چله مادرش بود. رفتیم، خود آقای نایب‌السلطنه در توی تالار بزرگ ایستاده بود.

پنجشنبه ۲ صفرالمظفر ۱۳۲۱

□□□

رفتیم به سعد آباد، دو رودخانه پیاده شدیم، قریب صد سنگ آب می‌آمد. چند سال بود اینقدر آب نیامده بود.

جمعه ۳ صفرالمظفر ۱۳۲۱

□□□

رفتیم تا پل دریند، از آنجا هم گذشتیم رسیدیم، به آخر دریند که معروف به مرغ محله است. از دو پل چوبی پر خطری مجبوراً گذشتیم، اسبها هم از صدای آب زم می‌کردند.

جمعه ۳ صفرالمظفر ۱۳۲۱

□□□

رفتیم توی باغ مرحوم امین حضور که حالا حاجی مشیر عسگر خریده است، درختهایش را انداخته‌اند. چند سال قبل که آمده بودیم این جا بیلاق، درختهای کهن زیادی داشت.

چهارشنبه ۸ صفرالمظفر ۱۳۲۱

□□□

تعزیه بستن دیو و شهادت طفلان مُسلم.

سه شنبه ۱۴ صفرالمظفر ۱۳۲۱

آصف الممالک آمده بود از جانب بندگان اعلیحضرت اقدس به

احوالپرسی این چاکر.

پنجشنبه ۱۶ صفرالمظفر ۱۳۲۱

یک نفر فراش خلوت از جانب بندگان ظلّ اللّهی به احوالپرسی چاکر

آمده بود.

سه شنبه ۲۱ صفرالمظفر ۱۳۲۱

تعزیه مجلس ساریان و دیر نصارا.

چهارشنبه ۲۲ صفرالمظفر ۱۳۲۱

تعزیه امیر تیمو و وفات زینب.

پنجشنبه ۲۳ صفرالمظفر ۱۳۲۱

تعزیه خروج مختار و محشر.

جمعه ۲۴ صفرالمظفر ۱۳۲۱

شعاع السطنه چند روز است، قهراً رفته است رو به فرنگستان.

چهارشنبه ۲۹ صفرالمظفر ۱۳۲۱

قبله عالم خودشان دستورالعمل می دادند. افواج مشق می کردند.

پنجشنبه سلخ صفرالمظفر ۱۳۲۱

□□□

حکومت رشت را به وزیر دربار دادند.

پنجشنبه سلخ صفرالمظفر ۱۳۲۱

□□□

امروز بندگان اقدس تشریف فرمای منزل اتابک اعظم می شوند.

جمعه غره ربیع الأول ۱۳۲۱

□□□

عقدکنان پسر وزیرافخم با دختر ناصرالسلطنه.

چهارشنبه ۶ ربیع الأول ۱۳۲۱

□□□

عقدکنان حشمت السلطان که پسر رکن الدوله است که دختر صنیع الدوله را گرفته است.

پنجشنبه ۷ ربیع الأول ۱۳۲۱

□□□

باغ ارباب جمشید که معروف به جمشیدیه است.

جمعه ۸ ربیع الأول ۱۳۲۱

□□□

دو دسته مطرب یهودی هم بودند.

جمعه ۸ ربیع الأول ۱۳۲۱

□□□

ملک الذاکرین می خواند. عمادالاطباء ضرب می گرفت.

جمعه ۸ ربیع الاول ۱۳۲۱

رفتم به شاه آباد، تعریف و توصیف بنائی عمارت در نوشتن بر نمی آمد.

یکشنبه ۱۰ ربیع الاول ۱۳۲۱

مُطرب های تهران، دستۀ حسن علی اکبر ...

دوشنبه ۱۱ ربیع الاول ۱۳۲۱

شمس الملک آمد اینجا چای و آبجو خورد.

شنبه ۱۶ ربیع الاول ۱۳۲۱

رکن الدوله حاکم خراسان شد.

یکشنبه ۱۷ ربیع الاول ۱۳۲۱

چون روز تولد حضرت ختمی مرتبت است، بندگان اقدس شهریار

ارواحن فدا در صاحبقرانی به سلام این عید جلوس فرمودند.

یکشنبه ۱۷ ربیع الاول ۱۳۲۱

رفتم باغ وزیر همایون او را وداع نمایم، چون روز بیستم حرکت می کند

می رود حکومت خمسه.

یکشنبه ۱۷ ربیع الاول ۱۳۲۱

مصورالملک از امروز شروع به تابلو عمارت شاه آباد نمود که بسازد
رفتیم تماشا نمودیم، طرح می کرد.

دوشنبه ۸ ربیع الاول ۱۳۲۱

امشب شاهزاده عین الدوله این جا به شام دعوت دارند. مطرب هم
خانم متور شیرازی است.

شنبه ۲۳ ربیع الاول ۱۳۲۱

امروز بندگان اعلیحضرت همایونی در یوسف آباد سپهسالار دعوت
دارند.

دوشنبه ۲۵ ربیع الاول ۱۳۲۱

مسرورالسطنه مرحومه گردید.

سه شنبه ۴ ربیع الاخری ۱۳۲۱

میرزا غلامرضای شیرازی تار می زد فرستادیم باقرخان کمانچه زن را
هم آوردند.

جمعه ۷ ربیع الاخری ۱۳۲۱

در مغازه مادام بارناهود...

سه شنبه ۱۱ ربیع الثانی ۱۳۲۱

میرزا عمومی خوشنویس مرحوم شده است.

چهارشنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۳۲۱

□□□

مشهدی نصرالله آمد یک پسر به سن پنج و شش آورده بود، که این

روزی ۲ مثقال تریاک می‌کشد.

جمعه ۳ جمادی الاولی ۱۳۲۱

□□□

حسینعلی میرزا هم با سایر عساکر طریبه و نایب اسدالله خان نی‌زن

چندی است از اصفهان آمده و ملازم اعتصام السلطنه است.

دوشنبه ۱۶ جمادی الاولی ۱۳۲۱

□□□

وزیر مختار انگلیس امروز قرار است بیاید این جا، معلوم نیست صبح

می‌آید یا عصر.

چهارشنبه ۱۸ جمادی الاولی ۱۳۲۱

□□□

دیشب وزیر مختار انگلیس آمد نزدیک چادر ما چادر زد.

پنجشنبه ۱۹ جمادی الاولی ۱۳۲۱

□□□

محمودخان پسر ماشاءالله خان تار می‌زد، میرزا رحمت سنتور می‌زد،

رضاقلی می‌خواند.

پنجشنبه ۱۹ جمادی الاولی ۱۳۲۱

□□□

خبر متواتر می دهند که فوت وزیر دربار که در رشت سگته نموده است. خیلی موجب تعجب عموم خلق گردیده است.

یکشنبه ۲۲ جمادی الاولی ۱۳۲۱

□□□

مجلس ختم برای وزیر دربار در مدرسه «مادرشاه» گذاشته اند.

سه شنبه ۲۴ جمادی الاولی ۱۳۲۱

□□□

میرزا عبدالله خان تار می زد، میرزا حسن خان ملندوغ ضرب می گرفت و لبوی معروف هم می خواند.

یکشنبه ۲۹ جمادی الاولی ۱۳۲۱

□□□

آقا حسینقلی تار می زد، باقرخان کمانچه می زد، تا عصر مشغول بازی و استماع ساز بودیم.

یکشنبه ۱۳ جمادی الاخری ۱۳۲۱

□□□

رفتیم به پُتاژری خان (معیرالممالک) یعنی صیفی کاری خان، قدری هویج فرنگی چیدیم.

سه شنبه ۱۷ جمادی الاخری ۱۳۲۱

□□□

اعلیحضرت همایونی چون امروز مسهل میل فرمودند قدری حال ضعف پیدا فرموده بودند.

جمعه ۴ جمادی الاخری ۱۳۲۱

□□□

اسب تاختم تیر اول نخورد، جابجا خرگوش خوابید، حقیقتاً تمام همراهان تعریف و توصیف نمودند. خودم هم خیلی خوشم آمد.

چهارشنبه ۹ جمادی الاخری ۱۳۲۱

امشب شب مولود بندگان اقدس همایونی است.

یکشنبه ۱۳ جمادی الاخری ۱۳۲۱

سیهسالار ۱۴ هزار قشون منظم و آراسته از سان مبارک گذرانیده بود.

دوشنبه ۱۴ جمادی الاخری ۱۳۲۱

بنندگان اقدس شاهنشاهی انگشتر دست خودشان را از دست بیرون آوردند و به اتابک اعظم مرحمت فرمودند.

دوشنبه ۱۴ جمادی الاخری ۱۳۲۱

آتش بازی بسیار ممتاز خوبی بود، کشتی از آتش بازی ساخته بودند که روی آب حرکت می کرد، کالسکه ساخته بودند، خیلی تعریف و تماشای خوبی داشت.

دوشنبه ۱۴ جمادی الاخری ۱۳۲۱

ادیب السلطنه نطق های غریب و عجیب می کند می گفت: من نصارا، کاتولیک و پرتستان هستم.

دوشنبه ۴ جمادی الاخری ۲۱

پدر نظم الدوله از شیراز بیرون آمده بود طرف طهران می آمد، عرض راه
حالش بهم می خورد. فوت می کند. انا الله...

سه شنبه ۱۵ جمادی الاخری ۱۳۲۱

شب هم سُطرب داشتیم، دسته میرزا علی جان بودند.

پنجشنبه ۱۷ جمادی الاخری ۱۳۲۱

اتابک اعظم مسهل خوردند.

جمعه ۱۸ جمادی الاخری ۱۳۲۱

یک مرتبه خبر، شیوع یافت که اتابک معزول شد.

چهارشنبه ۲۳ جمادی الاخری ۱۳۲۱

حاجی الماس خان از جانب بندگان اعلی حضرت شاهنشاهی یک
دستگاه ساعت طلای زنگی به افتخار این غلام آورده بود.

دوشنبه ۲۸ جمادی الاخری ۱۳۲۱

بنندگان اقدس شاهنشاهی تشریف فرمای تیراندازی توپهای جدید که
اینجا آورده اند شدند.

دوشنبه ۲۸ جمادی الاخری ۱۳۲۱

به خاکپای مبارک مشرف گردیدم. اتابک اعظم هم آمده بود، پای مبارک
بندگان اقدس را بیوسد و برود.

سه شنبه ۲۹ جمادی الاخری ۱۳۲۱.

□□□

اتابک تشکرات از این مراحمات اعلیحضرت همایونی نمود که
استعفای او را قبول فرموده‌اند.

سه شنبه ۲۹ جمادی الاخری ۱۳۲۱

□□□

رفتیم دربِ خانه، مصدق السلطنه و شاطر باشی آنجا بودند.

چهارشنبه ۱۳۲۱ رجب المرجب

□□□

باقر خان تارزن هم آمد قدری تار زد.

چهارشنبه ۱۳۲۱ رجب المرجب

□□□

چند روزی است صبح‌ها اول اذان موزیک می‌زنند.

پنجشنبه ۲ رجب المرجب ۱۳۲۱

□□□

آمدیم منزل حکیم الملک (ابراهیم حکیمی) نهار خوردیم. تخته بازی
کردیم.

دوشنبه ۶ رجب المرجب ۱۳۲۱

□□□

مراد خان، تارزن شاه هم آمد، همراه ناصرهمایون و صادق خان تخته

بازی کردیم.

چهارشنبه ۸ رجب المرجب ۱۳۲۱

□□□

رفتم «مغازه هلندی» که بارِ تلفن او آمده، یک دستگاه تلفن خریداری

نمایم.

جمعه ۱۰ رجب المرجب ۱۳۲۱

□□□

نظام الملك وزیر عدلیه شده‌اند، از ایشان دیدن نکرده‌ام رفتم دیدن.

جمعه ۱۰ رجب المرجب ۱۳۲۱

□□□

وکیل الملك از راه عشق آباد رفته بود به مرند که مراجعت به آذربایجان

نماید، در مرند مرحوم شده بود، ختم او را در منزل علاء الملك گذاشته بودند.

دوشنبه ۱۳ رجب المرجب ۱۳۲۱

□□□

رفتم دکان «باغدسر» بارش باز شده بود، از آن کاغذ و پاکت که سفارش

داده بودم برای من از پاریس بیاورد. آورده بود.

سه شنبه ۲۱ رجب المرجب ۱۳۲۱

□□□

عمارت جدیدالبنای فرح آباد...

شنبه ۲۵ رجب المرجب ۱۳۲۱

□□□

بندگان اقدس امشب تشریف می آورند منزل شاهزاده عین الدوله شام

می خورند.

دوشنبه ۲۷ رجب المرجب ۱۳۲۱

□□□

امروز مانور است.

سه شنبه ۲۸ رجب المرجب ۱۳۲۱

□□□

نزدیک ۲۴ هزار قشون از سواره، پیاده و توپخانه بودند، سه ساعت

درست دفیله طول کشید -

سه شنبه ۲۸ رجب المرجب ۱۳۲۱

□□□

اسامی طبقات نظامی و افواج قاهره که حاضر بودند و مانور کردند:

سه شنبه ۲۸ رجب المرجب ۱۳۲۱

□□□

شب عید تولد حضرت سیدالشهداء (ع) بود آتش بازی کردند.

جمعه ۲ شعبان المعظم ۱۳۲۱

□□□

بندگان اعلی حضرت قدر قدرت همایونی، تشریف فرمای منزل صنیع

الدوله شده بودند، چون اختر السلطنه وضع حملش شده، حالش بد بود، به

عیادت تشریف برده بودند.

سه شنبه ۶ شعبان المعظم ۱۳۲۱

□□□